

В.О. МАТРОСОВА, канд.екон.наук, доц., НТУ «ХП»

Ю.В. ГОНЧАР, магістрант НТУ «ХП»

К.В. РОМАНЧУК, магістрант НТУ «ХП»

СУЧАСНІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті систематизовано та досліджено теоретичні підходи до визначення сутності інноваційного потенціалу підприємства. На основі системного та комплексного підходів запропоновано узагальнююче визначення інноваційного потенціалу та його структури, яка показує, що інноваційна складова є притаманною для всіх структурних елементів економічного потенціалу підприємства, оскільки виступає забезпечувальним елементом і внутрішнім джерелом створення основних інновацій у процесі управління ним. В статті також розглядаються теоретико-методичні підходи щодо формування комплексної системи оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства.

Ключові слова: інновація, інноваційний потенціал, управління, матеріально-технічні ресурси, показники ефективності діяльності, фінансові ресурси, внутрішня норма прибутковості, прибуток, конкурентоспроможність, рентабельність.

Вступ. Глибока трансформація соціально-економічних відносин, що відбувається в Україні, обумовлює необхідність осмислення і дослідження проблем розвитку суспільства, обґрунтування його пріоритетів для формування адекватних механізмів управління. Останнім часом проблема інноваційного розвитку виросла в одну з найбільш гострих проблем суспільного розвитку України, оскільки євроінтеграційні процеси вимагають значних перетворень у системі виробництва та промислового забезпечення.

Соціально-економічний розвиток значною мірою залежить від величини та ефективності використання наявного на даній території інноваційного потенціалу. Саме тому, при всій складності та багатогранності даної проблематики, одним з найбільш важливих сучасних напрямків досліджень є розробка науково-методичних підходів до оцінки інноваційного потенціалу та розробка дієвих механізмів ефективності його використання.

Аналіз основних досягнень і літератури. У даний час існує багато теоретичних і методичних розробок, пов'язаних з оцінкою інноваційного потенціалу та ефективності їх використання. Вирішенню окремих задач цієї проблеми присвячені роботи таких учених як І. Ансоф, Л. Водачек, В. Геєць, А.Гриньов, П. Завлін, С.Ілляшенко, Б. Санто, Б. Твісс, Р. Фатхутдінов, М. Фучик, М. Чумаченко, Н. Чухрай, Й. Шумпетер, та інші.

Існуючої науково-методичної аналітично-оціночної бази недостатньо через відсутність загально визнаної методики комплексної оцінки інноваційного потенціалу, а також методики інтегральної оцінки ефективності його використання. Крім того, авторами, як правило, не проводиться системний аналіз взаємозв'язків між складовими елементами інноваційного потенціалу, не враховується ступінь їх впливу на інтегральний рівень його використання. Тому деякі аспекти проблеми комплексної оцінки інноваційного потенціалу та інтегральної оцінки ефективності його використання вимагають подальшого теоретичного й методичного обґрунтування. У зв'язку з цим тема, присвячена дослідженню інноваційного потенціалу та ефективності його використання, є актуальною.

Мета дослідження. Мета статті полягає у розробці та обґрунтуванні наукових положень і теоретичних засад функціонування системи показників оцінки достатності та ефективності інноваційного потенціалу сучасного підприємства.

Матеріали досліджень. В науковій літературі відсутнє єдине визначення сутності, специфічних ознак, структури інноваційного потенціалу. Існує декілька підходів до визначення інноваційного потенціалу (таблиця):

Дехто з дослідників вважає, що до складових інноваційного потенціалу повинні включатися тільки ті його ресурси, які можуть бути використані при реалізації всіх етапів життєвого циклу товарів. Інші вчені розглядають інноваційний потенціал як спроможність підприємства розробляти та впроваджувати нововведення згідно з необхідними якісними стандартами з метою адаптації до змін у зовнішньому середовищі та виділяють у його складі кадрову, інформаційно-методологічну, матеріально-технічну й організаційно-управлінську складові.

Фактично, як показують визначення, більшість керується так званим ресурсним підходом, тобто уявляє інноваційний потенціал як сукупність ресурсів, виділяючи найчастіше такі його елементи, як кадровий, інформаційно-технологічний, організаційний і матеріально-технічний.

Таким чином, за відсутності єдиного підходу до розуміння поняття інноваційного потенціалу було визначено, що воно має розглядатись як комплексне визначення, що містить у собі дві взаємопов'язані складові: потенціал та інновація.

На сьогодні існує досить розгалужена класифікація інновацій, проте автори дотримуються думки про необхідність виділення найбільш значущих для підприємства блоків, де можуть виникати і розвиватись інновації: за формою втілення та можливістю відокремлювати матеріальні елементи

Таблиця – Визначення поняття «інноваційний потенціал» сучасними авторами (узагальнено авторами на основі [1-4,6,8]).

№ п/п	Автори	Визначення
1	Є.В. Лапін [1] і Н.С. Краснокутська [2]	Спроможність створювати нововведення власними силами або придбавати їх збоку, а також: ефективність впровадження інновацій в практику господарської діяльності. Результатом реалізації інноваційного потенціалу вони вбачають: освоєння нової та модернізація продукції, що випускається; розроблення та впровадження у виробництво нових машин, обладнання, інструментів, нових конструкційних матеріалів; розроблення та впровадження у виробництво нових технологій та способів виробництва продукції; удосконалення та розроблення нових методів, засобів та правил організації та управління виробництвом.
2	Р.А. Фатхутдінов [3]	Міра готовності організації виконати завдання, які забезпечать досягнення поставленої інноваційної мети, тобто міра готовності до реалізації інноваційного проекту або програми інноваційних перетворень та впровадження інновації. Автор розглядає розвиток організації як реакцію на зміну зовнішнього середовища і підкреслює її стратегічний характер.
3	С.М. Ілляшенко [4]	Критична маса ресурсів господарюючого суб'єкта (інтелектуальних, науково-дослідних, інформаційних і т. д.), необхідну і достатню для його розвитку на основі постійного пошуку та використання нових сфер і способів реалізації ринкових можливостей, які відкриваються перед ним, що пов'язано з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту. Автор більш детально виділяє такі складові інноваційного потенціалу: ринковий, інтелектуальний, кадровий, технологічний, інформаційний, інтерфейсний та науково-дослідний потенціали.
4	І. Балабанов [6]	Сукупність окремих видів ресурсів, включаючи матеріальні, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності.
5	Геєць В.М. [8]	Сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності.
6	О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олесь	Сукупні можливості підприємства щодо генерації, сприйняття та впровадження нових (радикальних і модифікованих) ідей для його системного технічного, організаційного та управлінського оновлення.

(нова продукція); інформаційні (ноу-хау, нові методи управління); матеріально-інформаційні (нова виробнича технологія); соціальні, інновації тощо [10]. Крім того, доречним буде зауважити, що інновації як складову діяльності підприємства слід ранжувати залежно від їх ролі в реалізації місії функціонування підприємства: основні та забезпечувальні інновації [11].

До основних інновацій доцільно відносити нові продукти та послуги, реалізацію яких підприємство розглядає як місію, стратегію своєї ринкової діяльності. Нові ресурси, обладнання, зміни оргструктури, методів управління, фінансування, реалізації проектів тощо, необхідні для створення та реалізації основних інновацій, виступають у ролі забезпечувальних (підтримуючих) інновації [12]. Останні, таким чином, є внутрішнім ядром основних інновацій.

Такий підхід дає можливість стверджувати, що інноваційна складова є притаманною для всіх структурних елементів економічного потенціалу підприємства, оскільки вона виступає забезпечувальним елементом і внутрішнім джерелом створення основних інновацій (кінцевий результат діяльності підприємства) (рис.).

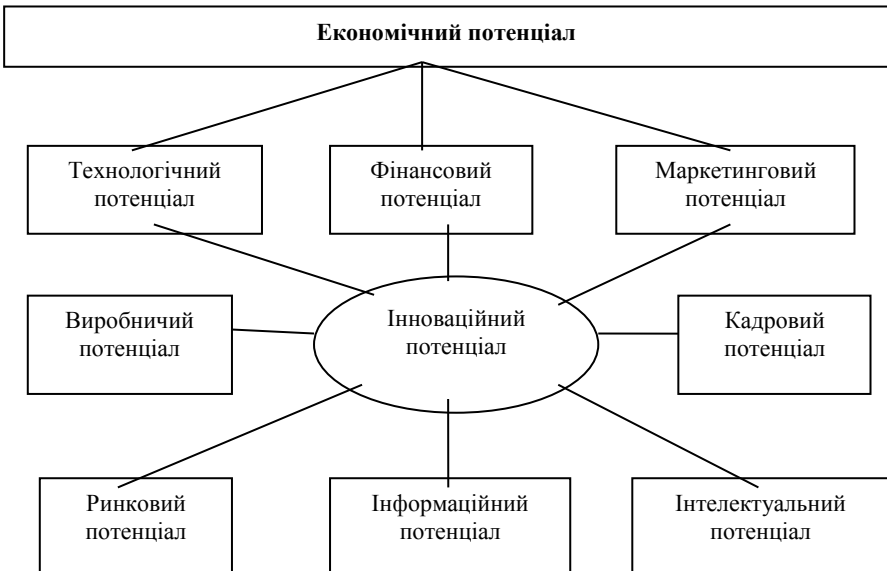

Рисунок - Місце інноваційного потенціалу в структурі економічного потенціалу підприємства

Такий підхід дає можливість комплексно та системно підійти до аналізу інноваційного потенціалу підприємства, який є невід'ємною частиною сукупного потенціалу підприємства і, у свою чергу, є цілісною динамічною соціально-економічною системою, що складається із сукупності взаємодіючих елементів різного ступеня складності й організації.

Крім того, у процесі дослідження сутності інноваційного потенціалу підприємства та основних методичних підходів до його структурування [13], було визначено, що з позицій його комплексності та структурної єдності з усіма елементами економічного потенціалу підприємства, доцільно в його структурі виділяти такі основні складові: інституційну (управлінсько-організаційну), якісну (ресурсну), цільову, інвестиційно-фінансову та результативну.

Інституційна (управлінсько-організаційна) визначається авторами як така, що формує умови для зародження та реалізації основних і забезпечувальних інновацій, будучи при цьому частиною останніх (структура управління підприємством, методи та підходи до управління, організаційна структура). Тобто – це інститути, або суб'єкти інноваційної діяльності, які забезпечують: внутрішні процеси інноваційної діяльності (винахід і виробництво нового продукту), безпосереднє впровадження нових технологій, взаємозв'язок об'єкта дослідження (підприємства) як з наукою, яка надає прогресивні ідеї і вже оформлені інноваційні розробки, так і з ринком, який споживає готовий продукт, а також методами, засобами організації управління інноваційним процесом.

Якісна (ресурсна) складова визначається сукупністю матеріально-технічних та інтелектуальних ресурсів і можливостей підприємства. Вона залежить від можливостей використання кожного одиничного господарського ресурсу в інноваційному процесі. Інтенсифікація інноваційної діяльності дає змогу підвищити ефективність використання ресурсної складової, а значить, і інноваційного потенціалу в цілому. Головним принципом виділення ресурсних елементів потенціалу є їх функціональна роль в інноваційному процесі [14].

Цільова складова містить у собі показники ринкових можливостей підприємства на основі розробленої стратегії і тактики діяльності, а також вектори спрямування наявних та потенційних елементів його потенціалу.

Інвестиційно-фінансова – це такий структурний елемент інноваційного потенціалу, який показує і забезпечує зворотний вплив і зв'язок всіх складових інноваційного потенціалу (потенціалу підприємства) на формування матеріальних і нематеріальних активів, наближення витрат на інноваційну діяльність до оптимальних показників, результати від інноваційної діяльності та їх граничні величини тощо [15].

Результативна складова – це реальний фактичний інноваційний продукт, отриманий в інноваційному процесі, тобто досягнутий рівень потенціалу [14–16].

У структуризації інноваційного процесу можна дотримуватися загальноприйнятої схеми: «фундаментальні дослідження - прикладні дослідження - конструкторські та експериментальні розробки - дослідження ринку - конструювання - ринкове планування - дослідне виробництво - ринкове випробування - комерційне виробництво» [17].

Інноваційний потенціал підприємства розглядається як комплексна категорія, яка характеризує частоту і ефективність впровадження на підприємстві інновацій, їх розробку, готовність персоналу до змін. Оскільки ризик під час фінансування, модернізації та оновлення виробництва є досить високим, оцінка інноваційного потенціалу підприємства з урахуванням його інтелектуальної складової дасть змогу потенційним інвесторам зорієнтуватися в прийнятті рішень щодо виділення коштів з метою реалізації інноваційної стратегії розвитку. Таким чином, інноваційний потенціал підприємства є важливим інформаційним ресурсом в процесі управління його розвитком [18].

Результати досліджень. Промислові підприємства, залучені в інноваційний процес, можна поділити на три групи як такі що:

- розробляють нові ідеї і реалізують їх;
- розробляють нові ідеї;
- реалізують вже розроблені ідеї.

Для оцінки і моніторингу інноваційного потенціалу промислового підприємства пропонується з деякою періодичністю визначати позиції підприємства в просторі оцінок інноваційного потенціалу, для чого необхідно проаналізувати підприємство по ряду показників — чинників інноваційного потенціалу, кожен з яких характеризує матеріально-технічну, або інтелектуальну складову, або обидві одночасно. Склад чинників, використовуваних для оцінки кожної складової визначається експертним методом.

Ефективність інноваційного процесу залежить від стану інноваційного потенціалу підприємства, основу якого складають фінансові, матеріальні, кадрові, інтелектуальні, інфраструктурні і інші ресурси [17].

Матеріально-технічні ресурси є речовинною основою інноваційного потенціалу, визначають його техніко-технологічну базу, впливають на масштаби й темпи інноваційної діяльності. Формування інноваційного потенціалу може бути ускладнено труднощами їх одержання. Тому дуже актуально, особливо в наших умовах, орієнтувати його на створення нематеріаломістких нововведень, що дасть змогу максимально комплексно

використовувати наявну сировинну базу, нові види матеріалів, утилізацію відходів відповідно до екологічних вимог, що висуває суспільство до виробників.

Кадрова складова інноваційного потенціалу може характеризуватися такими показниками, як загальна чисельність працівників, зайнятих у НДДКР, структурний розподіл чисельності персоналу за видами діяльності, за кваліфікаційними групами.

Рівень інтелектуальної складової інноваційного потенціалу розраховують сукупністю наступних показників (коефіцієнтів): плинність працівників високої кваліфікації, розраховується як відношення кількості працівників, що звільнилися, до загальної кількості працівників даної кваліфікації; питома вага інженерно-технічного персоналу і науковців, розраховується як відношення їхньої кількості до всієї кількості працюючих; показник винахідницької (раціоналізаторської) активності, визначається як відношення кількості винаходів (рацпропозицій) до кількості працюючих чи інженерно-технічних працівників; показник освітнього рівня, визначається як відношення кількості осіб, що мають вищу (спеціальну) освіту відповідно до профілю діяльності підприємства, до загальної кількості працюючих і т.п.

Як показники рівня інформаційної складової можуть бути використані такі коефіцієнти: коефіцієнт повноти інформації (K_{nl}), що розраховується як відношення обсягу інформації, що є в розпорядженні особи, що приймає рішення (ОПР), до обсягу інформації, необхідної для ухвалення обґрунтованого рішення; коефіцієнт точності інформації (K_m), що розраховується як відношення обсягу релевантної інформації до загального обсягу наявної в розпорядженні ОПР інформації; коефіцієнт суперечливості інформації (K_{np}), що розраховується як відношення кількості незалежних свідчень на користь ухвалення рішення до загальної кількості незалежних свідчень у сумарному обсязі релевантної інформації.

Оцінка ринкової складової інноваційного потенціалу може бути здійснена за методикою SWOT-аналізу, згідно якої фактори ринкового середовища і фактори, що визначають внутрішні можливості підприємства, поділяють на дві групи. Для зовнішнього середовища - можливості розвитку і загрози розвитку, для підприємства — сильні і слабкі сторони його діяльності.

Вплив кожного з факторів (як зовнішнього середовища, так і внутрішнього) на можливості розвитку підприємства по інноваційному шляху запропоновано оцінювати за допомогою коефіцієнтів упевненості, що вимірюються за шкалою від -1 до +1. Кожний з факторів розглядається як свідчення за чи проти можливості розвитку інноваційним шляхом. При цьому можливості, надані ринком, і сильні сторони підприємства оцінюють від 0 до

+1, а загрози і слабкі сторони - від 0 до —1. Значення коефіцієнта впевненості відображає ступінь впевненості в тому, що вплив вимірюваного ним фактора збільшує (+) чи зменшує (-) можливості розвитку на основі інновацій.

Оцінку інноваційного потенціалу підприємства доцільно здійснювати в наступній послідовності:

- аналіз структури інноваційного потенціалу;
- виявлення ступеня використання внутрішніх інноваційних можливостей підприємства;
- оцінка рівня інноваційної активності підприємства.

В Україні відсутній комплексний підхід до розроблення показників ефективності використання інноваційного потенціалу, ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності.

Важливим показником ефективного функціонування та розвитку підприємства можна вважати кількість інновацій з урахуванням рівня їх новизни, який вимірюється за отриманою інформацією про нову продукцію, з якою підприємство виходить на ринок. При цьому рівень новизни інновації визначається на засадах детального аналізу істотних властивостей інноваційної ідеї та порівняння відносного рівня її новизни з іншими [19].

Оцінку інноваційного потенціалу підприємства варто проводити на предмет достатності у підприємства фінансово-економічних ресурсів для ефективного забезпечення не тільки стратегічної інноваційної, але і поточної виробничої діяльності.

Оцінку інноваційної діяльності підприємства доцільно здійснювати, використовуючи такі показники, як впровадження нових технологічних процесів, автоматизація виробництва та освоєння нових видів продукції.

Для виявлення взаємозв'язку між результативними показниками ефективності діяльності (виробничої, фінансової, інвестиційної) підприємства і відповідними показниками ефективності інноваційної діяльності доцільно сформулювати таку систему показників [20]:

- показники виробничої ефективності науково-технічних заходів: темп приросту ефективності виробництва конкретних видів продукції (робіт) від використання науково-технічних заходів; відносна економія собівартості продукції в результаті запровадження науково-технічних заходів;

- показники фінансової ефективності науково-технічних заходів: приріст прибутку в результаті реалізації науково-технічних заходів; приріст доданої вартості, включаючи амортизацію, в результаті реалізації науково-технічних заходів, у тому числі за рахунок інтенсивних і екстенсивних факторів; приріст доходу за рахунок реалізації науково-технічних заходів;

- показники інвестиційної ефективності науково-технічних заходів: характеризують кількість впроваджених науково-технічних засобів, зростання питомої ваги прогресивних технологічних процесів та нових інформаційних технологій, підвищення коефіцієнта автоматизації та організаційного рівня виробництва і праці, кількість патентів або авторських свідоцтв, індекс цитування, підвищення конкурентоспроможності підприємства, товарів (послуг) на ринку.

При оцінці ефективності інноваційних проектів передбачається розрахунок таких важливих показників, як:

- інтегральний ефект (чистий дисконтований дохід);
- внутрішня норма прибутковості (дохідності);
- рентабельність інвестицій
- період і строк окупності.

Інтегральний ефект визначається як сума поточних ефектів за весь розрахунковий період, приведена до початкового року, або як перевищення інтегральних результатів над інтегральними витратами. Слід також враховувати, що будь-який результат інновацій має подвійне значення:

- як основа змін у матеріальному виробництві, а в економічному розумінні - для досягнення цілей форми, а отже, для підвищення прибутку і конкурентоспроможності;

- як джерело подальших наукових досліджень і розробок, тобто становить науковий і методологічний інтерес.

Аналіз і оцінка інноваційного потенціалу підприємства виявляє можливості для його інноваційного розвитку. Результати оцінки дозволяють розробити оптимальну стратегію інноваційного розвитку.

Висновки. Узагальнюючи існуючі в науковій літературі підходи до сутності та структури інноваційного потенціалу підприємства, можна дати таке його визначення. Інноваційний потенціал – це складна динамічна система генерування, накопичення і трансформування наукових, управлінських ідей та науково-технічних, маркетингових тощо результатів в інноваційні продукти на основі здійснення безперервного процесу управління підприємством. Тобто це основа цілісної системи потенціалу підприємства, в якій він взаємодіє з іншими складовими потенціалу підприємства (кадровим, науково-технічним, технологічним тощо) як їх комплексна характеристика і джерело розвитку.

Комплексність та складність інноваційного потенціалу, його складна взаємозалежність та взаємодія зі структурними елементами економічного потенціалу підприємства дає можливість аналізувати його внутрішню будову з точки зору наявності інституційної (управлінсько-організаційної), якісної (ресурсної), цільової, інвестиційно-фінансової та результативної складових, які

відображають не лише означений зв'язок, а й дають можливість відстежувати рух ресурсів і потенційних можливостей підприємства впродовж всього його життєвого циклу з урахуванням реального внеску в кінцеві результати його діяльності не лише за рахунок основних, а й забезпечувальних інновацій. Такий підхід до розуміння сутності та структури інноваційного потенціалу може бути основою для більш чіткої класифікації його внутрішніх складових за групами показників для кількісного і якісного аналізу ступеня інноваційності підприємства.

Система показників інноваційного потенціалу – це інтегральна сукупність наявних і прихованих ресурсів, запасів, можливостей, що можуть виявлятися за умов взаємодії і взаємообумовленості збалансованих підсистем і елементів системи для задоволення вимог ринку в інноваційних продуктах. При цьому під можливістю розуміються внутрішні сили, здійсненність і здатність, яка передбачає спроможність діяти і відображає інноваційну активність менеджменту підприємства. Кількість і сукупність показників, котрі доцільно використовувати при комплексній оцінці інноваційного потенціалу, здебільшого залежать від обсягу виробництва. Методика оцінки інноваційного потенціалу підприємства має бути практичною, гнучкою, базуватися на доступному математичному апараті та відповідати сучасному рівню розвитку інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. Різнобічна оцінка є необхідним і водночас дуже важким завданням. При цьому виникають аспекти, пов'язані між собою, які треба розглядати окремо. До них належать оцінка науково-інформаційного рівня підприємства, оцінка технічного рівня підприємства, оцінка техніко-економічної ефективності інноваційних проектів. Результати дослідження можуть сприяти формуванню та удосконаленню методичних підходів до оцінки інноваційного потенціалу підприємств.

Список літератури: 1. *Лапін Е.В.* Экономический потенциал предприятия : монография / Е.В. Лапін. – Суми : ИТД «Университетская книга», 2002. – 335 с. 2. *Краснокутська П.* Дефініція поняття «потенціал підприємства» в контексті розвитку мікроекономічної теорії / П.Е. Краснокутська // Вісник КНТЕУ. – 2008. – № 5. – С. 54–64. 3. *Фатхутдинов Р.А.* Інноваційний менеджмент: Учебник. / Р.А. Фатхутдинов – 2-е изд. – М.: ЗАО Бизнес-школа «Интел-Синтез», 2000. – 624 с. 4. *Ілляшенко С. М.* Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навч. посібник. / С.М. Ілляшенко. – Суми: Університетська книга, 2003. – 278 с. 5. *Верба В.А.,* Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства / В.А. Верба, І.В. Новикова // Проблеми науки. – 2003. – № 3. – С. 22–31. 6. *Балабанова Л.В.* Стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємств. / Л.В. Балабанова, В.В. Холод. – К.: ВД Професіонал, 2006. – 448 с. 7. *Гриньов А.В.* Оцінка інноваційного потенціалу підприємства / А.В. Гриньова // Проблеми науки. – 2003. – № 12. – С. 13–17. 8. *Гесць В.М.* Інноваційна стратегія українських реформ / [В.М. Гесць, А.С. Гальчинський, А.К. Кінах, В.П. Семіноженко] – К.: Знання України, 2002. – 336 с. — Бібліогр.: С. 322–336. 9. *Іванілов О.С.* Інноваційний потенціал підприємства / О.С. Іванілов, О.М. Таряник // Економіка, фінанси, право. – 2004. – № 12. – С. 5–7. 10. *Новікова І.В.* Інноваційний потенціал підприємства: оцінка та фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку (за матеріалами підприємств алмазно-

інструментального виробництва України): автореф. дис. к. е. н.: 08.06.01 / *Л.В. Новікова*; КНЕУ. – К., 2003. – 17 с. **11.** *Терещенко О. В.* Дослідження диференціації параметрів господарської діяльності промислових підприємств із різною інноваційною активністю / *О.В. Терещенко, О.В. Верба* // Економіка та держава. – 2006. – № 5. – С. 60–64. **12.** *Хачатурян Х.В.* Інноваційні зміни у функціях і стратегічних орієнтирах системи державного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DUTP/2005-2/texts/phil0/05xxvsdu.pdf>. **13.** *Чоботар С.В.* Інноваційний потенціал підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/Okt/18_Chebot.htm; **14.** *Іванова К. В.* Технологія оцінки гармонійності складових інноваційного потенціалу підприємств [Текст] / *К.В. Іванова, Я.А. Громова* // Вісник Хмельницького нац. ун. – 2009. – № 6. – Т. 3. – С. 233–237. **15.** *Гарматій Н.М.* Сутність інноваційного капіталу та необхідність його застосування в галузі телекомунікацій / *Н.М. Гарматій* // Галицький економічний вісник. – 2009. – № 2. – С. 42–46. **16.** *Кравченко М.О.* Кадрова складова інноваційного потенціалу / *М.О. Кравченко* // Маркетинг в Україні. – 2001. – № 1. – С. 36–38. **17.** *Мартюшева Л.С., Калишенко В.О.* Інноваційний потенціал підприємства як об'єкт економічного дослідження // *Фінанси України*. – 2002. – № 10. С 61–66. **18.** *Ільяшенко С.Н., Шинчулина Ю.С.* Составляющие инновационного потенциала субъекта хозяйственной деятельности // Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». – 2002. – № 7(40). – С. 118–125. **19.** *Чухрай Н.І.* Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове та логістичне забезпечення: Моногр. — Львів: Вид-во НУ “Львів. політехніка”, 2002. — 316 с. **20.** *Россоха В. В.* Методика оцінювання потенціалу інновацій // Актуальні проблеми економіки. – 2005. - №5(47). – С. 68 – 75.

Надійшла до редколегії 18.10.2013

УДК 658.589

Сучасні теоретико-методичні підходи до оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства / В.О. Матросова, Ю.В. Гончар, К.В. Романчук // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 66 (1039) – С. 86–96. Бібліогр.: 20 назв.

В статті систематизовані та досліджені теоретичні підходи к изучению сущности и структуры инновационного потенциала. На основании комплексного и системного подходов предложено обобщающее его определение и структура, которая отражает многогранность и сложность данного явления. Показано, что инновационный потенциал является поддерживающим и формирующим источником для формирования инноваций в процессе управления предприятием. В статье также рассматриваются теоретико-методические подходы к формированию комплексной системы оценки эффективности использования инновационного потенциала предприятия.

Ключевые слова: инновация, инновационный потенциал, управление, материально-технические ресурсы, показатели эффективности деятельности, финансовые ресурсы, внутренняя норма прибыльности, прибыль, конкурентоспособность, рентабельность.

In the article it is systematized theoretical approaches before determination of essence of innovative potential of enterprise. On the basis of approaches of the systems and complex summarizing determination of innovative potential and his structure, which shows that an innovative constituent is inherent for all structural elements of economic potential of enterprise, is offered, as comes forward a auxiliary element and internal source of creation of basic innovations in the process of management by him. In the article examined theoretical and methodical approaches and practical recommendations in relation to forming of the complex system of estimation of innovative potential of modern enterprise.

Keywords: innovation, innovative potential, management, material and technical resources, indexes of efficiency of activity, financial resources, internal norm of profitability, income, competitiveness, profitability.